

Agder Sekretariat
Sekretariat for kontrollutvalg i Agder

Postboks 120
4491 Kvinesdal
Bankkonto:
3080 32 25660
Organisasjonsnr.:
988 798 185

BYGLAND KOMMUNE - KONTROLLUTVALGET

Medlemmer:	Varamedlemmer:
Sigmund Lien, leiar	Knut A. Austad, 1. varamedlem
Olav Lidtveit,	Renate Øvergård, 2. varamedlem
Marit Taksdal	Vidar Toreid, 3. varamedlem
Siri Alice B. Øvergård	
Åse Heistein	

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALET

Tid: Onsdag 25. november 2015 kl. 09.00

Stad: Kommunehuset, møterom C

Saksliste:

SAK 10/15 OPPSUMMERINGSNOTAT

SAK 11/15 BESTILLING AV OVERORDNA ANALYSE

SAK 12/15 BESTILLING AV PLAN FOR SELSKAPSKONTROLL

SAK 13/15 ÅRSPLAN FOR 2016

**SAK 14/15 INNLEMMELSE AV SETESDAL REVISJONSDISTRIKT IKS I AGDER
KOMMUNEREVISJON IKS (Saka vært ettersendt)**

Referatsaker:

R 06/15 Engasjementsbrev frå revisor

R 07/15 Invitasjon til kontrollutvalgskonferanse 14.01.2016

R 08/16 Invitasjon til kontrollutvalgskonferanse NKRF 3-4. februar 2016

Eventuelt

Byglandsfjord, 17. november 2015

**Sigmund Lien
Leiar**

Kjell Ivar Hommen

Eierkommuner:
Audnedal, Bygland, Bykle, Evje og
Hornnes, Farsund, Flekkefjord,
Hægebostad, Iveland, Kvinesdal,
Lindesnes, Lyngdal, Mandal,
Marnardal, Sirdal, Valle, Åseral

Ansatte:
Daglig leder Kjell Ivar Hommen
Telefon: 38 35 14 09
Mobiltelefon: 97 51 02 98
E-post: kjell.ivar@asekretariat.no

Saksbehandler Willy Gill
Telefon 38 35 52 77
Mobiltelefon 90 95 62 46
E-post: willy.gill@asekretariat.no

Agder Sekretariat

Sekretariat for kontrollutvalg i Agder

Postboks 120
4491 Kvinesdal
Bankkonto:
3080 32 25660
Organisasjonsnr.:
988 798 185

Utvallssekretær

Sendt elektronisk til:
Medlemmene og 1. varamedlem
Ordfører
Rådmann
Revisor
Setesdølen
Jorunn S. Tveiten

Eventuelle forfall kan gjevast til Kjell Ivar Hommen, tlf. 975 10298.

Eierkommuner:
Audnedal, Bygland, Bykle, Evje og
Hornnes, Farsund, Flekkefjord,
Hægebostad, Iveland, Kvinesdal,
Lindesnes, Lyngdal, Mandal,
Marnardal, Sirdal, Valle, Åseral

Ansatte:
Daglig leder Kjell Ivar Hommen
Telefon: 38 35 14 09
Mobiltelefon: 97 51 02 98
E-post: kjell.ivar@asekretariat.no

Saksbehandler Willy Gill
Telefon 38 35 52 77
Mobiltelefon 90 95 62 46
E-post: willy.gill@asekretariat.no

Agder Sekretariat

Kontrollutvalet i Bygland kommune

Sak 10/15

Møtedato: 25.11.2015

Sakshandsamar: kih

Sak 10/15 Oppsummering kontrollutvalet sitt arbeid i valperioden 2011-2015

Vedlegg:

Oppsummeringsnotat

Sakshandsaming:

Agder Sekretariat laget en kortfatta oppsummering av kontrollutvalet sitt arbeid i førre valperiode basert på årsmeldingane for årene 2011-2014 samt dei saker som har vært handsama i 2015.

Formålet var å gi informasjon til nytt kontrollutval om kva som hadde vært saker til handsaming dei siste fire åra i kontrollutvalet.

Notatet lagt fram for det «gamle» kontrollutvalet, som gjorde slikt vedtak:

«Notatet vert teke orientering.

Notatet vert lagt fram i første møte i nytt kontrollutval.»

Forslag til vedtak:

Oppsummeringsnotatet vert teke til orientering.

Agder Sekretariat

Kontrollutvalet i Bygland kommune

Notat

Møtedato: 14.10.2015

Sakshandsamar: kih

NOTAT /OPPSUMMERING AV KONTROLLUTVALGET SITT ARBEID I VALPERIODEN 2011-2015

Denne oppsummeringa er i stor grad basert på kontrollutvalet sine årsmeldingar for årene frå 2011-2014 samt dei saker som har vært handsama til nå i 2015.

Kontrollutvalet sine medlemmer i perioden 2011-2015 har vært:

Hallvard Lauvdal, leiar

Olav Lidtveit, nestleiar

Åse Heistein

Sigmund Lien

Marit Taksdal

Kontrollutvalet sine oppgåver ved regnskapsrevisjon:

Forskrifta om kontrollutval § 4 seier at:

”Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsyn med den kommunale eller fylkeskommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret eller fylkestinget, herunder påse at kommunen eller fylkeskommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Utvalget kan ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens eller fylkeskommunens folkevalgte organer.”

Kontrollutvalet skal sjå etter at:

- kommunens regnskap blir revidert på en trygg måte
- det blir gjennomført forvaltningsrevisjon og gitt fullmakt til kommunerevisjonen om å gjennomføre forvaltningsrevisjon innafor tildelte budsjettammer
- det blir gjennomført selskapskontroll
- resultata av sitt arbeid blir rapportert til kommunestyret
- administrasjonens oppfølging av revisjonsmerknader blir rapportert til kommunestyret

Kontrollutvalet har handsama kommuneregnskapet kvart år i samsvar med Kontrollutvalsforskrifta. Kontrollutvalet har gjennom sine fråsegner om regnskapet peika på forhold som ikkje har vært tilfredsstillande eller som kontrollutvalet meinte at kommunestyret måtte være spesielt merksam på i si handsaming av regnskapet. Her kan ein nemna dei spesielle tilhøva som kontrollutvalet har peika på desse åra:

-2012: (Regnskapet for 2011)

Ingen spesielle merknader

-2013: (Regnskapet for 2012)

«Ein vil gjere kommunestyret særskild merksam på dei vesentlege budsjettoverskridingane som kjem frå i rekneskapen»

-2014: (Regnskapet for 2013)

Ingen spesielle merknader

-2015: (Regnskapet for 2014)

Ingen spesielle merknader.

Kontrollutvalet sine oppgåver ved forvaltningsrevisjon:

Det er kontrollutvalet som etter kommunelovens føresegner har ansvaret for at det utføres forvaltningsrevisjon i kommunen. Dette går fram av §77, nr. 4 som har denne ordlyd:

”Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal vidare påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon.)”

Kapittel 5 i forskrift om kontrollutval inneheld utfyllande føresegner om kontrollutvalet sine oppgåver ved forvaltningsrevisjon. Ifølge forskriftens § 10 skal kontrollutvalet minst en gang i valperioden utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Resultatet av gjennomført forvaltningsrevisjon skal rapporterast til kommunestyret (jf. forskriftens § 12).

Framlegget til Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2012-2015 frå kontrollutvalet var slik:

- **Drift og økonomisk styring av pleie- og omsorgssektoren**
- **Sakshandsaming av enkeltsaker innafor heimhjelp, heimesjukepleie, korttids- og langtidsopphald.**

Kontrollutvalet er gjeven fullmakt til å gjera endringar i prioriteringa av aktuelle prosjekter, og til å sette i gong andre prosjekt, dersom utvalet ser behov for det.

Gjennomføring:

Det er ikkje gjennomført et forvaltningsrevisjonsprosjekt i perioden.

Kontrollutvalet tinga i møte 4.12.13 prosjektet «Drift og økonomisk styring av pleie- og omsorgssektoren.»

Det vart i møtet 12.02.2014 lagt fram ein prosjektplan. I møte 15.10.14 gjorde revisor utvalet merksam på at Setesdal Revisjonsdistrikt IKS ikkje hadde kapasitet til å gjennomføre dette prosjektet.

Kontrollutvalet sine oppgåver ved selskapskontroll:

Etter endringar i kommuneloven og tilhøyrande forskrifter med verknad frå 1.7.2004, er kontroll og tilsyn med kommunalt eide selskap ein prioritert oppgåve, og det er tatt inn egne føresegner om selskapskontroll, jf. kommunelovens §77, nr. 5 og § 80. Selskapskontrollen består av en obligatorisk del som går ut på å føre tilsyn med forvaltninga av eigarinteressene i selskapet (eigarskapskontroll) og en frivillig del, som medfører at det også kan gjennomførast forvaltningsrevisjon når kontrollutvalet eller kommunestyret finner det nødvendig eller ønskelig. Selskapskontroll skal gjennomførast på bakgrunn av plan for selskapskontroll, som kommunestyret skal vedta.

Denne planen vart handsama av kontrollutvalet i møte 20.02.2013.

Kommunen har ingen interkommunale selskap med kontoradresse i Bygland.

Ordninga har vore slik at det er kontrollutvalet i den kommunen kor selskapet har kontoradresse som gjer tinging av selskapskontroll.

Gjennomføring:

Det er i perioden gjennomført ein selskapskontroll i selskap med kontorstad i Evje og Hornnes kommune. Dette gjeld Setesdal Miljø og Gjenvinning IKS.

Andre saker:

Etter kontrollutvalsforskrifta si § 18 skal kontrollutvalet kvart år gjere framlegg til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen.

Kontrollutvalet har i perioden handsama to saker som er komen frå kommunestyret og/eller ordførar.

Kontrollutvalet mottar frå tid til anna førespurnad frå innbyggjarar med spørsmål om eller klage på tilhøve som har skjedd. Kontrollutvalet har i nokre tilhøve invitert rådmann/ordfører til å gi en orientering, eller bedt revisor om en djupare undersøking saken.

Det er kontrollutvalet sjølv som avgjer om dei ønsker å gå vidare med innspel frå innbyggjarar.

Kontrollutvalet er ikkje noko klageorgan.

Kontrollutvalet har i fleire høve bedt rådmannen om å orientere om ymse rutinar og andre saken som ein har ynska å vite meir om.

Kontrollutvalgets vurdering av sitt arbeid/funksjon:

Kontrollutvalet skal sjå etter at kommunens verksemd årleg vert gjenstand for forvaltningsrevisjon. I dette ligger det at kontrollutvalet har ansvar for at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon. Som gjennomgangen av aktiviteten i kontrollutvalet syner, er det ikkje gjennomført forvaltningsrevisjonar i denne valperioden. Dette er ikkje i tråd med regelverket, og kontrollutvalet har i tidligare årsmelding gjort kommunestyret merksam på

dette. Kontrollutvalet ser forvaltningsrevisjon som eit svært nyttig verktøy for å både avdekke svakheter i rutinar, oppfølging av regelverk osv., men ikkje minst for å bidra til at kommunen blir en enda betre kommune å bu i.

Det har i fleire år, ifølge revisjonsselskapet, mangla kapasitet til å gjennomføre årlige prosjekter. Manglande løyvingar frå eigarkommunane har vert grunngevinga.

Kontrollutvalet ønsker at den revisjonsordninga ein har, får naudsynte ressursar for å kunne levere dei prosjekta som kontrollutvalet finn naudsynt å gjennomføre innafør området forvaltningsrevisjon.

Ein er kjend med at Setesdal Revisjonsdistrikt IKS har planer om å verte ein del av eit større revisjonsselskap.

Agder Sekretariat

Kontrollutvalet i Bygland kommune

Sak 11/15

Møtedato: 25.11.2015

Sakshandsamar: kih

Sak 11/15 Tinging av Overordna analyse

Bakgrunn:

I forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § går det fram at kontrollutvalet skal minst ein gong i valperioden og seinast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide ein plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen skal baserast på ein overordna analyse av kommunens verksemd ut frå risiko- og vurdering av kva som er vesentleg med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorar og verksemdar.

Vurdering:

Føremålet med den overordna analysen er å få fram relevant informasjon om kommunens verksemd og eigarinteresser, slik at det er mulig for kontrollutvalet å legge ein plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll og å kunne prioritere mellom ulike områder kor det kan vera aktuelt å gjøre kontrollar.

Målet er å avdekke indikasjonar på avvik eller svakheiter i forvaltninga sett i forhold til lover, forskrifter, kommunestyrets vedtak og føresetnader.

Med ”risiko- og kva som er vesentleg” meiner ein at det skal gjerast ei vurdering av på kva område av kommunen si verksemd det er fare for vesentlige avvik i forhold til vedtak, regelverk, føresetnader og mål som er sett for verksemda.

Det er viktig i arbeidet med analysen at ein sikrar brei involvering når ein hentar inn informasjon. Kontrollutvalet bør spela ei viktig rolle undervegs i arbeidet med analysen.

Ein finn det naturleg at den overordna analysen gjennomføres av kommunen sin revisor, sjølv om den etter forskrifta også kan gjerast av andre.

Framlegg til vedtak:

Kontrollutvalet ber Setesdal Revisjonsdistrikt IKS om å gjennomføre ein overordna analyse av kommunen si verksemd for å kunne identifisere kva sektorar og områder kor det kan vere behov for å gjera forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalet ynskjer å vera ein aktiv medspelar undervegs i dette arbeidet.

Agder Sekretariat

Kontrollutvalet i Bygland kommune

Sak: 12/15

Møtedato: 25.11.2015

Sakshandsamar: kih

SAK 12/15 SELSKAPSKONTROLL – TINGING AV PLAN

Bakgrunn:

Kontrollutvalet har plikt til å sjå etter at det vert ført tilsyn med forvaltninga av kommunens interesser i selskap.

Formålet er å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eigarinteresser gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og føresetnader.

I forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar går det fram det i § 13 at:”
Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunenes eller fylkeskommunens eierskap ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll på de ulike sektorer og med de ulike selskapene. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre selskapskontroll.”

I § 14 heter det: ”*Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i de selskaper som omfattes av slik kontroll, herunder å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med kommunestyrets/fylkestingets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll).”*

Kontrollutvalet skal, med utgangspunkt i planen for gjennomføring av selskapskontroll, gje rapport til kommunestyret om dei kontroller som er gjennomført samt om resultatet av desse.

I førre periode var det Setesdal Revisjonsdistrikt IKS som utarbeidet forslag til plan for selskapskontroll, og ein finn det naturleg at det same vert gjort for denne perioden.

Framlegg til vedtak:

Kontrollutvalet ber Setesdal Revisjonsdistrikt IKS om å utarbeide framlegg til Plan for selskapskontroll for perioden 2016-2019.

Agder Sekretariat

Kontrollutvalet i Bygland kommune

Sak 13/15

Møtedato: 25.11.2015

Sakshandsamar: kih

SAK 13/15 ÅRSPLAN FOR 2016

Vedlegg:

- Framlegg til årsplan for 2016.

Sekretariatet har laga eit framlegg til årsplan. Ein gjer framlegg om 5 møter i 2016.

Det kan verta aktuelt å endre på datoar, fordi m.a. tidspunkt for handsaming av årsrekneskapen for kommunen er usikker. Ein vil be utvalet sine medlemmer om å kome med innspel på orienteringar, informasjon osv. som er ynskjeleg i 2016.

Framlegg til vedtak:

Kontrollutvalet vedtek Årsplan for 2016.

Bygland kommune

Årsplan for kontrollutvalet 2016

1. Mål for kontrollutvalet si verksemd

Kontrollutvalet ønsker å bidra på sitt felt til at den kommunale verksemd drives på ein best mulig måte. Målsettinga for kontrollutvalet som kommunestyret sitt kontrollorgan, er å være ein aktiv og truverdig samarbeidspartner. Kontrollutvalet ønsker å ha god kontakt med både kommunestyret og det politiske miljø, samt med kommunens administrasjon.

2. Kontrollutvalet sine oppgåver

Kontrollutvalet er kommunestyret sitt organ for kontroll og tilsyn med forvaltninga, jf. kommunelovens § 77. Oppgåvene er nærare regulert i forskrift om kontrollutval av 1. juli 2004.

Kontrollutvalet har blant anna følgjande oppgåver:

- Sjå etter at kommunens regnskap vært revidert på ein trygg og forsvarleg måte
- Sjå etter at det vært gjennomført forvaltningsrevisjon og gje fullmakt til kommunerevisjonen om å gjennomføre forvaltningsrevisjon innafor tildelte budsjettammer
- Sjå etter at det vært gjennomført selskapskontroll
- Kontrollutvalet skal rapportere resultat av sitt arbeid til kommunestyret

Kontrollutvalet kan hjå kommunen, utan hinder av teieplikt, krevje ein kvar opplysning, utgreiing eller eitkvart dokument og å gjera dei undersøkingar som det finn naudsynt for å gjennomføre oppgåvene.

3. Møteplan

Dato (førebeles)	Saker til handsaming (førebeles oversikt)
Onsdag 10.02.2016	• Årsmelding 2015• Aktuelle saker
Onsdag 06.04.2016	• Orientering om kommunerekneskapen• Aktuelle saker
Onsdag 25.05.2016	• Kommunerekneskapen for 2015 – uttale• Aktuelle saker
Onsdag 21.09.2016	• Budsjett for Kontroll og Tilsyn for 2017• Overordna analyse• Plan for selskapskontroll• Aktuelle saker
Onsdag 16.11.2016	• Plan for forvaltningsrevisjon• Årsplan for kontrollutvalet 2017• Aktuelle saker

4. Kurs og konferansar

I løpet av hausten 2014/våren 2015 tek ein sikte på å gjennomføre ein lokal «kontrollutvalskonferanse» på Agder i regi av Agder Sekretariat. Målgruppa for konferansen vil være kontrollutvalsmedlemmer og ordførarar.

Elles kan det være aktuelt for kontrollutvalet sine medlemmer å delta på samlingar og kurs for å ha best mulig kompetanse til å gjennomføre dei oppgåver som er lagt til kontrollutvalet.

Setesdal Revisjonsdistrikt IKS

- Bykle-Valle-Bygland-Evje og Hornnes-Iveland -

Kontrollutvalget i Bygland kommune

Deres ref.: Vår ref.: tp Dato: 1. oktober 2015

Engasjementsbrev – Bygland kommune

1. Innledning

Setesdal Revisjonsdistrikt IKS er revisor for Bygland kommune. Revisjonen består av forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon, og omfatter revisjonen av kommuneregnskapet (og foretaksregnskapene). Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal revisjonsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget, slik at utvalget får en oppfatning av rollefordeling og hva som kan forventes av oss.

2. Revisjonen – formål og innhold

Kommuneloven har blant annet følgende bestemmelser om revisjonen i § 78:

1. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.
2. Revisjonsarbeidet skal omfatte regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) er vi underlagt jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Ledelsenes ansvar

I henhold til kommuneloven er det kommunens administrasjonssjef som er ansvarlig for at kommunens interne administrative kontroll og økonomiforvaltning er ordnet på en betryggende måte og er gjenstand for betryggende kontroll. Det er også administrasjonssjefens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om årsregnskap og årsberetning i kommuner og fylkeskommuner og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller m.v. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste tilsyn med den kommunale og fylkeskommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå det løpende tilsyn med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at kommunen og forvaltningen blir forsvarlig revidert. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner basert på en overordnet risiko- og vesentlighetsanalyse.

Forvaltningsrevisjon

I henhold til forskrift om revisjon osv. § 7 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger. Herunder om

- a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,
- b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- c) regelverket etterleves,
- d) forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- e) beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
- f) resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.

Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjon skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området, og det skal etableres revisjonskriterier for det enkelte prosjekt.

Innenfor forvaltningsrevisjon av kommuner er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon vil være beskrevet ved rapporteringen av den enkelte revisjon, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Tommy Pytten.

Regnskapsrevisjon

Når det gjelder regnskapsrevisjon vil grunnlaget for vårt arbeid i mindre grad være omtalt ved avrapportering, slik at vi her bruker noe mer plass på å beskrive vårt arbeid og grunnlaget for dette.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Tommy Pytten.

Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave som revisor for kommunen å vurdere å avgi en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om hvorvidt årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene stemmer med regulert beløp.

Vi kontrollerer også om opplysninger i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Videre er det vår oppgave å vurdere om kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Årsregnskapet skal iht. forskriften være avlagt av administrasjonssjefen innen 15. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis uten ugrunnet opphold, og senest innen 31. mars. Administrasjonssjefens ansvar omfatter også ansvar for at registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger er innrettet på en ordentlig og oversiktlig måte.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens interne kontroll. Slike revisjoner eller gjennomganger vil eventuelt kunne avtales.

Generelt vil en effektiv intern kontroll (kommunens egen) redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid vil for en stor del være avhengig av kvaliteten på, og effektiviteten av kommunens interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som er relevante for revisjonen av årsregnskapet og som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå betryggende sikkerhet for at det ikke er vesentlige formelle mangler knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Slike vurderinger innebærer gjennomføring av kontrollhandlinger for å innhente bevis om disse forholdene. De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

Andre uttalelser og kontrollhandlinger

Vår revisjon vil også omfatte de kontrollhandlinger som er nødvendige for å attestere følgeskriv til lønns- og trekkoppgavene og de terminvise krav etter den kommunale ordningen for momskompensasjon. Vi utfører også kontroll av tilskudd som er gitt for å finansiere særskilte oppgaver (særattestasjoner), der det er krav eller ønske om revisors attestasjon. Våre kontroller utføres i tråd med oppdragsgivers anvisninger og aktuell standard for attestasjonsoppdrag.

3. Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeiderne har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommunelovens § 78, nr 7. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

4. Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides for hver valgperiode eller oftere dersom det er forhold som tilsier det. I tillegg utarbeides oppstartsbrev i forbindelse med oppstart av den enkelte forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget skal sørge for at plan for forvaltningsrevisjon blir utarbeidet og innstille til kommunestyret, som vedtar planen. Forvaltningsrevisjoner rapporteres til kontrollutvalget i form av egne rapporter.

Regnskapsrevisjonens innhold avhenger av revisjonsstandarder, intern kontroll og revisors skjønn. Kontrollutvalgets oppgave er å påse at kommunen har en tilstrekkelig revisjon. For å sikre kontrollutvalget informasjon om regnskapsrevisjonen vil det i tillegg til

revisjonsberetningen redegjøres for status i arbeidet ved muntlige redegjørelser i kontrollutvalgsmøter. Kontrollutvalget vil bli orientert om revisjonsstrategien så tidlig som mulig i revisjonsåret.

Etter en endring i offentleglova § 5 annet ledd, som trådte i kraft 1. januar 2015, kan offentlig innsyn i foreløpige revisjonsrapporter utsettes inntil den endelige rapporten er oversendt kontrollutvalget. Endringen innebærer ikke en innsnevring i selve innsynsretten i revisjonsrapporter; det er kun tidspunktet for når innsyn kan kreves som er endret.

Misligheter

Revisor skal iht forskriftens § 3, gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Konstateres det misligheter ved revisjon, eller på annen måte, skal revisor straks sende foreløpig innberetning til kontrollutvalget.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt skal revisor sende endelig innberetning til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av innberetningen til administrasjonssjefen eller kommune-/fylkesrådet.

Nummererte brev

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til administrasjonssjefen. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til revisjonsforskriften § 4, 2 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:

1. Mangler ved plikten til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.
2. Feil og mangler ved organiseringen av den økonomiske internkontrollen.
3. Misligheter.
4. Feil som kan medføre feilinformasjon i årsregnskapet.
5. Manglende redegjørelse for vesentlige avvik mellom beløpene i den revisjonspliktiges årsregnskap og regulert budsjett slik det fremstår etter gyldige vedtak/endringer fattet på riktig beslutningsnivå.
6. Begrunnelse for manglende underskrift ved bekreftelser overfor offentlige myndigheter som gis i henhold til lov eller forskrift.
7. Begrunnelse for å si fra seg oppdrag etter § 16.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen.

Uttalelser fra kommunens ledelse

I forbindelse med årsavslutningen vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om fullstendigheten og riktigheten av de opplysninger som gis i årsregnskapet. På samme måte er vi pålagt å innhente skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv. Disse uttalelsene vil innhentes fra administrasjonen.

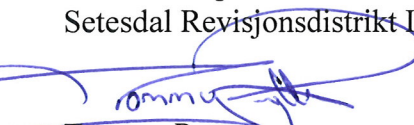
5. Andre tjenester

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning til dere, og som medlem av NKRF kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning innenfor intern kontroll, merverdiavgift, regnskapsføring, budsjetter, lov og forskrifter osv., så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kontrollutvalgets forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Med vennlig hilsen

Setesdal Revisjonsdistrikt IKS

Tommy Pytten

Konstituert revisjonssjef

Kopi: Rådmann

INVITASJON

KONTROLLUTVALGSKONFERANSE 2016

Torsdag 14. januar 2016 kl. 09.30- 15.30 på Rosfjord Strandhotell i Lyngdal

Agder Sekretariat ivaretar sekretariatsfunksjonen for 16 kontrollutvalg i Agder. Som ledd i opplæringen av nye politikere, vil vi med dette invitere til Kontrollutvalgskonferanse 2016. Målet med denne dagen er å gi deltakerne en grundig innføring i kontrollutvalgets oppgaver.

Program:

09.00 – 09.30 Registrering (kaffe, te, rundstykker)

09.30 – 09.40 Velkomst ved Agder Sekretariat

09.40 – 12.00 Tilsyn og kontroll, Kontrollutvalgets oppgaver (Bodil Laastad)

12.00 – 13.00 Lunsj

13.00 – 15.30 Tilsyn og kontroll, Kontrollutvalgets oppgaver (Bodil Laastad)

Tema:

- Å være medlem av kontrollutvalget
- Kommunal sektor
- Styring og kontroll i kommunal sektor
- Rammeverk for tilsyn og kontroll
- Kontrollutvalgets oppgaver (regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll)

Målgruppe: Medlemmer av kontrollutvalg, sekretærer, revisorer og ordførere.

Foredragsholder Bodhild Laastad er seniorrådgiver i Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) og har lang praksis fra kommunal sektor. Hun er registrert revisor og cand. mag.

Pris og påmelding: Deltakeravgift kr. 1.200,- faktureres etter påmelding. For KU-medlemmer dekkes deltakeravgiften av kontrollutvalgets budsjett. Påmelding snarest og senest 7. januar 2016. Påmelding er bindende etter påmeldingsfristen.

Velkommen!

Påmelding til:

E-post: willy.gill@asekretariat.no

Telefon: 90 95 62 46

E-post: kjell.ivar@asekretariat.no

Telefon: 97 51 02 98

Eierkommuner:
Audnedal, Bygland, Bykle, Evje og
Hornnes, Farsund, Flekkefjord,
Hægebostad, Iveland, Kvinesdal,
Lindesnes, Lyngdal, Mandal,
Marnardal, Sirdal, Valle, Åseral

Ansatte:
Daglig leder Kjell Ivar Hommen
Telefon: 97 51 02 98
E-post: kjell.ivar@asekretariat.no

Saksbehandler Willy Gill
Telefon 90 95 62 46
E-post: willy.gill@asekretariat.no

Kurs - Fagkonferanse og seminar - NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2016

Oversikt over kurs og konferanser i regi av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF). Kurs og konferanser innenfor temaene revisjon, regnskap, jus og organisasjon og ledelse.

NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2016

Skann QR-koden og få twitter.com/nkrf direkte på smarttelefon eller nettbrett.

Program | #ku16nkrf

» Hovedprogrammet

» Dag 1 - onsdag 3. februar

» Dag 2 - torsdag 4. februar

» Minikurs - parallelt med hovedprogrammet dag 2

» A. Intro - kontrollutvalg

» B. De sentrale momentene for å forstå kommunalt regnskap

Hovedprogram

Onsdag 3. februar 2016:

09.00 - 10.00: Registrering og kaffe + noe å bite i | Utstilling

10.00: Velkommen

► Daglig leder **Ole Kristian Rogndokken**, Norges Kommunerevisorforbund (NKRF)

10.10: Åpning

► Kommunal- og moderniseringsminister **Jan Tore Sanner** (H)

10.30 - 11.30: Kontrollutvalget – viktig for tilliten til kommunal forvaltning

► En innleder annonseres senere

► Styreleder **Per Olav Nilsen**, NKRF

11.30: Lunsj | Utstilling

12.45: Flyktningesituasjonen - hvordan lykkes med integrering?

► Ordfører **Øivind Sand** (Ap), Rælingen kommune

► En representant fra Flyktning- og inkluderingsstjenesten i kommunen annonseres senere

13.30: Pause | Utstilling

13.50: Kommunelovutvalget – nesten ferdig

► Utvalgsmedlem **Trygve G. Nordby**

14.40: Pause | Utstilling

15.00: Kontrollutvalgets arbeidsmåte - praktisk erfaring

► Nestleder **Rune Olsø** (Ap), kontrollkomiteen, Trondheim kommune

15.50: Pause | Utstilling

16.10 - 17.00: Annonseres senere

19.30: Middag

Torsdag 4. februar 2016:

09:00: Det alltid vil være risiko for korrupsjon i et tillitsbasert system

► Korrupsjonsforsker **Tina Søreide**, førsteamanuensis, Norges Handelshøyskole (NHH)

10.00: Pause - utsjekking | Utstilling

10.30: *Habilitetsbestemmelsene - sjelden rett fram*

► Advokat **Jostein Selle**, KS Advokatene

11.30: *Lunsj | Utstilling*

12.45: *Samspillet mellom revisor og kontrollutvalget – hvordan oppnå de gode forvaltningsrevisjonene*

► Seksjonsleder forvaltningsrevisjon **Anders Svarholt**, Østfold kommunerevisjon IKS og medlem av NKRFs forvaltningsrevisjonskomite

13.30: *Pause | Utstilling*

13.50: *Åpenhet vs. taushet i kommunal forvaltning*

► Leder **Siri Gedde-Dahl**, Presseforbundets offentlighetsutvalg og journalist i Kapital

14.45: *Kåseri*

► Kommentator **Eva Nordlund**, Nationen

15.20: *Avslutning*

► Styreleder **Per Olav Nilsen**, NKRF

Minikurs | parallelt med hovedprogrammet

Torsdag 4. februar 2016:

09.00 - 11.30: A. Intro - kontrollutvalg | begrenset antall plasser

(Målgruppe: Nye kontrollutvalgsmedlemmer)

► Seniorrådgiver **Bodhild Laastad**, Norges Kommunerevisorbund (NKRF)

Innhold:

- Rammeverk for tilsyn og kontroll i kommunal sektor
- Kontrollutvalgets formål, rolle og oppgaver

» Kommunerevisoren nr. 6/2015: Hjelp - jeg er ny i kontrollutvalget!

Torsdag 4. februar 2016:

12.45 - 14.35: B. De sentrale momentene for å forstå kommunalt regnskap | begrenset antall plasser

(Målgruppe: Kontrollutvalgsmedlemmer)

► Daglig leder **Åge Sandsengen**, Kommunerevisjon IKS

Innhold:

- Det kommunal økonomisystemet
- Regnskapetsoppbygging
- Grunnleggende prinsipper og de unike økonomiske sammenhengene – spesielt i balansen
- Anordningsprinsippet
- Resultatbegrepet

(Det tas forbehold om endringer i programmet. Sist oppdatert: 11. november)

NKRF - på vakt for fellesskapets verdier

Interessert i kontroll og tilsyn?

Følg emneknaggen: #kontrollutvalg

www.nkrf.no/kontrollutvalg

#ku16nkrf

 NKRF.no @NKRF 6h
 Det er åpnet for påmelding til Kontrollutvalgskonferansen'16 nkrf.no/kurs_cms/Fagko... Statsråd @JanToreSanner kommer, kommer du på #ku16nkrf?

 NKRF.no @NKRF 9 Nov
 For enkelt å skjule #korrupsjon, skriver Tina Søreide og Erling Johan Hildmann nkrf.no/nyheter/112644 Her mer fra Søreide på

Tweet #ku16nkrf

Nøkkelopplysninger

Fra/til 3. februar 2016, 10:00 - 4. februar 2016, 15:20

Påmeldingsfrist 17. desember

Kr 6 500* inkl. helpensjon (ikke-medl.: kr 6 900) og kr 5 300* inkl. dagpakke (lunsj mm) (ikke-medl.: kr 5 700)

Pris Kr 1 300 for overnatting m/frokost fra 2. til 3. februar 2016

*) Deltakere fra kontrollutvalg i kommuner/fylkeskommuner hvor sekretærtjenesten ivaretas av virksomheter som er bedriftsmedlem i NKRF, oppnår medlemspris.

Clarion Hotel & Congress Oslo Airport, Gardermoen

Sted Ved behov vil også Comfort Hotel RunWay, som ligger rett ved siden av Clarion (og The Qube), bli benyttet til overnatting.

Etterutdanning 13 timer iht. NKRFs krav til etterutdanning

Foredragsholder Se programmet

Påmeldingsskjema

Fornavn *

Etternavn *

Selskap/enhet *

Fakturaadresse *

Postnummer *

Poststed *

Ressursnr. e.l.
(som ref. på faktura)

Telefon

Ønsket pensjon *

Er medlem i NKRF

E-post *

E-post, kopimottaker

Valg dag 2 før lunsj *

Valg dag 2 etter lunsj *

Av Bodhild Laastad, seniorrådgiver i NKRF

Hjelp – jeg er ny i kontrollutvalget!

Kontrollutvalgets kjerneoppgave er å forstå det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne.

I løpet av disse høstmånedene vil et betydelig antall folkevalgte møte i kommunenes kontrollutvalg for første gang. I mange kommuner har kontrollutvalget spilt en heller tilbaketrukket rolle med lite politisk fokus på dette utvalgets ansvar og oppgaver. Det mange ikke er klar over er at kontrollutvalget står i en særstilling som ett av få politiske utvalg som er lovpålagt gjennom kommuneloven, og dessuten med et eget sett med forskrifter. Dette tilsier at kontrollutvalget er tiltenkt en viktig rolle i kommunene.

Denne artikkelen er ment som "førstehjelp" for nyvalgte kontrollutvalgsmedlemmer og redegjør for kontrollutvalgets plass i det kommunale systemet og gir en oversikt over kontrollutvalgets oppgaver, ansvar og arbeidsmåter.

Kort fortalt er kontrollutvalget kommunestyrets redskap for demokratisk tilsyn og kontroll for å sikre at den kommunale virksomheten skjer i tråd med gjeldende lover og regler, kommunens egne planer og vedtak, samtidig som fokus settes på kvalitet og effektivitet i produksjonen av velferd for kommunens innbyggere. Med andre ord ingen liten oppgave!

Kontrollutvalgets rolle i det kommunale styringssystemet

I Kommunal- og regionaldepartementets veileder "Kontrollutvalgsboken" er kontrollutvalgets rolle illustrert på følgende måte:

fra kommunestyret til administrasjonssjefen som har ansvaret for gjennomføringen av kommunens tjenesteproduksjon, planlegging og myndighetsutøvelse. Det ligger til administrasjonssjefen å sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende intern kontroll. Dette kan gjerne omtales som den interne styringslinjen.

Den andre styringslinjen representerer en uavhengig og ekstern kontroll som går gjennom kontrollutvalget. Denne styringslinjen er derfor en tilsyns- og kontrollinje. Kontrollutvalgets kjerneoppgave er å forstå det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne. Dette tilsynet retter seg primært mot administrasjonssjefen og den kommunale virksomheten, men tilsynet retter seg også mot politiske utvalg under kommunestyret, mot kommunale foretak, helsekommunale aksjeselskap og interkommunale selskap, og også mot andre selskap der kommunen har eierinteresser.

I hovedsak bygger kontrollutvalget sitt tilsyn på de kontrollaktiviteter som blir utført og rapportert av revisor. Noen av tilsynsoppgavene kan også utføres av kontrollutvalgets eget sekretariat.

Begge de to styringslinjene inngår i kommunestyrets totalansvar for den kommunale virksomheten.

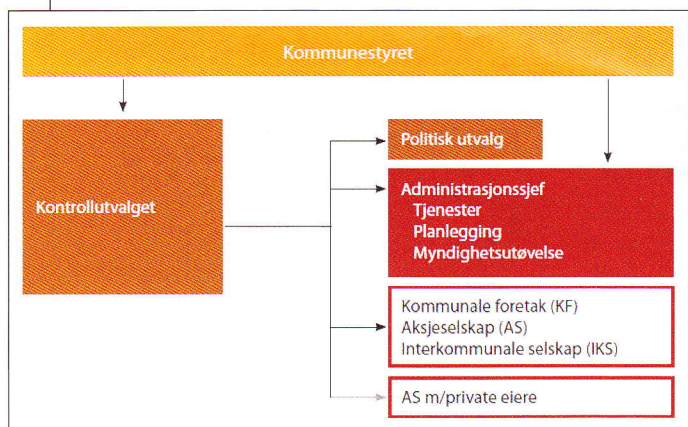
Det er viktig å presisere at det ikke inngår i kontrollutvalgets tilsynsansvar å overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens folkevalgte organer. Tilsynsansvaret omfatter heller ikke kommunestyret selv.

Det er strenge valgbarhetsregler for medlemmer til kontrollutvalget. Kontrollutvalget bør derfor velges i det nye kommunestyrets konstituerende møter etter at formannskapet er valgt, men før det er foretatt valg til de øvrige politiske organene. Det angis at følgende forhold bør vektlegges når medlemmer til kontrollutvalget skal velges:

- Kontrollutvalget skal være et objektivt organ.
- Kontrollutvalget skal være et fritt og uavhengig organ.
- Kontrollutvalget må ha kunnskap og innsikt i kommunal virksomhet.
- Kontrollutvalget må ha autoritet.
- Kontrollutvalget skal selv initiere saker.

Hvordan arbeider kontrollutvalget

Kommuneloven gir kontrollutvalget et vidtgående mandat. Kontrollutvalget kan hos kommunen, uten hinder av taushetsplikt, kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument og foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for å gjennomføre sine oppgaver. Innsynsretten gjelder også

Figur 1: Prinsippkisse som viser kontrollutvalgets oppgaver og plass i styringssystemet i kommunene. (KRD, 2011)

Figuren viser at det fra kommunestyret i prinsippet går to styringslinjer. Den ene går

heleide kommunale og/eller fylkeskommunale selskaper. Det understrekes at kontrollutvalget er bundet av alminnelig taushetsplikt etter forvaltningslovens bestemmelser. Ifølge gjeldende regelverk skal kontrollutvalgets møter holdes for lukkede dører, men et forslag om at kontrollutvalgets møter skal være åpne, er i skrivende stund ute på høring. Et annet viktig prinsipp er at kontrollutvalget utøver sitt tilsyn og sin innsynsrett som kollegium og ikke som enkeltpersoner.

Kontrollutvalget har ikke noen myndighet for egen del til å fatte vedtak som forplikter administrasjonen eller andre instanser. Men gjennom å legge fram sine rapporter om gjennomførte kontroller, kan kontrollutvalget gi tilrådning til kommunestyret om å fatte vedtak som instruerer administrasjonssjefen om å rette opp avdekkede avvik og svakheter. I den forbindelse pålegger kommuneloven kontrollutvalget å følge opp at kommunestyrets vedtak blir iverksatt og etterlevd.

Kontrollutvalget skal ha et eget sekretariat som er uavhengig av kommunens administrasjon. Sekretariatet er kontrollutvalgets eget operative organ som til enhver tid skal tilfredsstillende utvalgets behov. Sekretariatet har som hovedoppgave å påse at de saker som behandles av kontrollutvalget er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt.

Kontrollutvalgets saker bygger i stor grad på det arbeidet som utføres av revisjonen og sekretariatet, og utvalgets hovedaktivitet skjer gjennom de sakene som behandles i utvalgets møter. Dette betyr ikke at kontrollutvalget bare passivt skal motta og sende videre saker som de får til behandling. For at utvalget skal oppfylle lovens intensjon, må kontrollutvalget ha et aktivt forhold til sine kontroll- og tilsynsoppgaver og selv ta initiativ gjennom å stille kritiske spørsmål og reise egne saker.

Kontrollutvalgets oppgaver

Vi har alt beskrevet kontrollutvalget som et redskap for kommunestyret til å få innsyn i og føre tilsyn med hvordan administrasjonssjefen løser sine oppgaver. Tilsynsansvaret omfatter også politiske instanser under kommunestyret.

Kontroll og tilsyn kan defineres som et virkemiddel for at

- kommunen når sine mål

- regelverket etterleves
- etiske hensyn ivaretas

Kommunens virksomhet kontrolleres ved at det utføres:

- regnskapsrevisjon
- forvaltningsrevisjon
- selskapskontroll

Gjennom å påse at de tre kontrolloppgavene utføres, ivaretar kontrollutvalget sitt kontroll- og tilsynsansvar.

Den praktiske utføringen av tilsyns- og kontrolloppgavene ivaretas hovedsakelig av revisjonen på oppdrag fra kontrollutvalget. Derfor må kontrollutvalget også ha tilsyn med revisjonen og sitt eget sekretariat.

Det er kommunestyret selv som bestemmer hvilken revisjonsordning kommunen skal ha. Kommunestyret kan velge å:

- ansette egne revisorer
- delta i interkommunalt samarbeid
- inngå avtale med annen revisor

Det er også kommunestyret selv som velger revisor. Kommunestyrets vedtak i saker som gjelder valg av revisjonsordning og valg av revisor, skal treffes på grunnlag av innstilling fra kontrollutvalget. Dette betyr at kontrollutvalget skal spille en aktiv og sentral rolle i saksforberedelsen.

Kontrollformer

Under følger en kort omtale av de ulike kontrollformene og kontrollutvalgets oppgaver i den forbindelse.

1. Regnskapsrevisjon

Det er vanlig å definere regnskapsrevisjon som uavhengig bekreftelse av økonomisk informasjon. Kontrollutvalgets hovedoppgave i forbindelse med regnskapsrevisjon er å påse at kommunens årsregnskap blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal dessuten avgi uttalelse om årsregnskapet før det vedtas av kommunestyret.

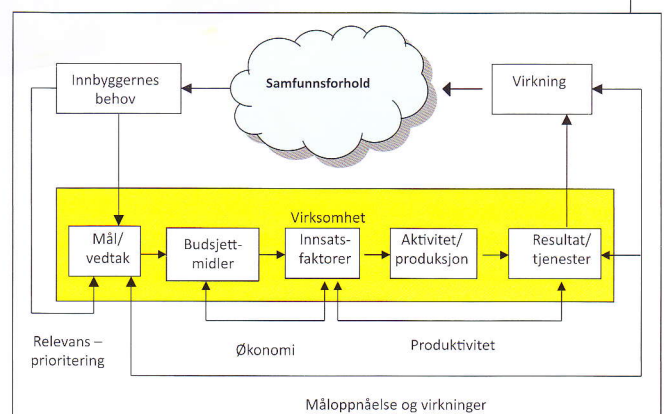
Kontrollutvalget plikter å holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og sørge for at dette foregår i samsvar med lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instruksjoner og avtaler med revisor. Kommunen på sin side har plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig

registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger og en forsvarlig organisering av den økonomiske internkontrollen. Revisor skal skriftlig påpeke overfor kontrollutvalget dersom det konstateres mangler ved disse forholdene. Det er kontrollutvalgets plikt å følge opp revisors merknader og rapportere dette til kommunestyret. Dersom det avdekkes misligheter gjennom revisjonen eller på andre måter, skal revisor straks orientere kontrollutvalget.

2. Forvaltningsrevisjon

I kommuneloven er forvaltningsrevisjon definert som systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Litt forenklet kan man si at vurderinger av økonomi og produktivitet gir svar på spørsmålet: *Gjør man tingene riktig?* mens vurderinger av måloppnåelse og virkninger gir svar på spørsmålet: *Gjør man de riktige tingene?* Her inngår også vurderinger av om regelverket etterleves, om styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige, og om beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav.

De sentrale elementene i forvaltningsrevisjon kan illustreres ved hjelp av følgende modell for effektkjeden i den kommunale tjenesteproduksjonen:

Figur 2: Modell som viser effektkjeden for den kommunale virksomheten

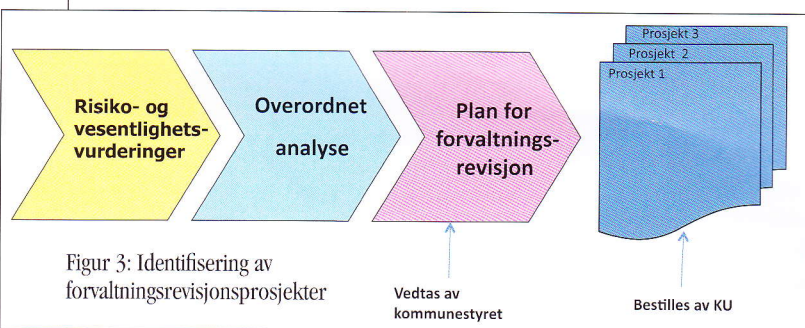
Utgangspunktet for modellen er at innbyggerne har velferdsbehov som vi i vår sam-

For at utvalget skal oppfylle lovens intensjon, må kontrollutvalget ha et aktivt forhold til sine kontroll- og tilsynsoppgaver og selv ta initiativ gjennom å stille kritiske spørsmål og reise egne saker.

Forts. side 12

funnsordning har valgt å la kommunene dekke gjennom sin tjenesteyting. Hvilke tjenester kommunen skal yte overfor sine innbyggere, følger dels av lover og regler og dels av kommunestyrets egne vedtak. Kommunestyret bevilger midler til å produsere de kommunale tjenestene. Disse tjenestene antas å ha direkte virkninger for innbyggerne i form av økt velferd. Innenfor modellens rammeverk kan kontrollutvalget utføre ulike undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger i forbindelse med den kommunale tjenesteproduksjonen. Økonomi fokuserer på at produksjonsfaktorene skaffes til veie på en mest mulig økonomisk måte. Produktivitet fokuserer på resultatet av produksjonen sett i forhold til forbruk av innsatsfaktorer. Vurdering av måloppnåelse og virkninger skjer ved at resultatet av produksjonen holdes opp mot kommunens mål.

Det er kontrollutvalgets oppgave å påse at det årlig utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet, og rapportere om dette til kommunestyret. Utvalget skal utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon med utgangspunkt i en overordnet analyse av kommunens virksomhet. Den overordnede analysen skal bygge på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Med risiko menes risiko for at ting går galt, for eksempel at mål ikke nås eller at lovverket brytes. Uttrykket vesentlighet henspiller på hvor viktig eller betydningsfullt et forhold er. Sammenhengene er illustrert i figuren under.

Figur 3: Identifisering av forvaltningsrevisjonsprosjekter

Hensikten med den overordnede analysen er å avdekke indikasjoner på avvik eller svakheter i forvaltningen, og på den måten danne grunnlag for å beslutte å gjennomføre forvaltningsrevisjon på ulike sektorer og virksomheter. Planen skal vedtas av kommunestyret.

3. Selskapskontroll

Den tredje kontrolloppgaven er selskapskon-

troll. Dette var en ny oppgave for kontrollutvalget fra 2004, og som har kommet som et resultat av at kommunene i økende grad har tatt i bruk fristilte organisasjonsmodeller for deler av sin virksomhet. Selskapskontrollen omfatter to ulike kontrollformer – eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Eierskapskontroll – som er obligatorisk – har som hovedfokus å få svar på spørsmålet om kommunen fører kontroll med sine eierinteresser. Dette innebærer å kontrollere om kommunen har etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser, og om disse rutinene gode nok, og om de blir de fulgt. I dette ligger også å vurdere om kommunens eierinteresser utover i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse. Et sentralt element blir å vurdere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Selskapskontrollen kan også omfatte forvaltningsrevisjon dersom kommunestyret ønsker det.

Kontrollutvalget skal utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll som skal vedtas av kommunestyret. Planen bør baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger, det vil si at kontroll blir gjennomført i selskap der det er størst risiko for å finne vesentlige avvik. Rapporter om gjennomførte selskapskontroller legges fram for kommunestyret.

Etikk på dagsorden

I 2009 fikk kommunelovens formålsparagraf et tillegg om at loven skal legge til rette for en tillitskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard. Etikk blir dermed et overordnet prinsipp for all kommunal virksomhet. Innbyggernes tillit til kommunens

folkevalgte og de ansatte er en forutsetning for lokaldemokratiet. Offentlighet, innsyn og åpenhet utgjør viktige bærebjelker i et vel fungerende demokrati.

Når pressen har oppslag om korrupsjon, juks, kameraderi og inhabilitet i kommunens beslutningsprosesser, eller når folk opplever at noen skaffer seg goder og fordeler på bekostning av fellesskapet, er det ofte lett i

ettertid å påpeke hva som gikk galt. Men det må være et mål for kommunene å utvikle en praksis som hindrer feiltrinn og sikrer korrekt handlemåte i situasjoner der de etiske grensene kan være uklare, eller der det mangler bevissthet om at en handling kan føre til mistillit. Her kan kontrollutvalget spille en viktig rolle, både ved å være kommunestyrets "vaktbikkje", men også gjennom å sørge for å sette etikk, samfunnsansvar og antikorrupsjonsarbeid på dagsorden i forebyggende hensikt og på den måten bidra til å sikre gode, etiske holdninger og handlinger både blant kommunens folkevalgte og de ansatte.

Hvordan fange opp de viktige sakene

Risiko- og vesentlighetsanalyser som ledd i en overordnet analyse, kan gi indikasjoner på avvik i kommunens virksomhet, men det er også viktig at kontrollutvalget har åpne ører for mer uformelle, men etterrettelige signaler. Disse kan komme gjennom oppslag i media, kontakter i det politiske miljøet, henvendelser fra publikum eller varsling fra kommunens egne ansatte. Det er viktig at kontrollutvalget ikke bare passivt baserer sin virksomhet på den informasjon som framkommer i saker som er til behandling. Kontrollutvalgets medlemmer bør hver og en ha øyne og ører åpne, aktivt stille kritiske spørsmål og legge til grunn en sunn skepsis. Kontrollutvalget bør ta mål av seg å bli en god "vaktbikkje" som er godt synlig og ofte lar seg høre, uten dermed å bli en "gneldrevbikkje".

Kontrollutvalget i et nøtteskall:

- Kontrollutvalget er kommunestyrets tilsyns- og kontrollorgan.
- Kontrollutvalget bidrar til en best mulig kommune som når sine mål, samtidig som regelverket etterleves og etiske hensyn ivaretas.
- Kontrollutvalget sørger for å være godt synlig i det politiske landskap.
- Kontrollutvalget er uavhengig og objektivt.
- Kontrollutvalget har et våkent og kritisk blikk.
- Kontrollutvalget er aktivt og tar egne initiativ.
- Kontrollutvalget gjennomfører de undersøkelser de måtte ønske.
- Kontrollutvalget har en vidtgående innsynsrett i kommunens saker.
- Kontrollutvalget har taushetsplikt.
- Kontrollutvalget har fokus på etikk, samfunnsansvar og antikorrupsjonsarbeid.